

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Шарова Тетяна Михайлівна

*доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Соловій Олексій Іванович

учитель інформатики

*Комунальний заклад «Любимівська загальноосвітня школа I – III
ступенів»*

Анотація. У статті розглядається роль інформаційних технологій у навчальному процесі вищої школи, наводяться форми і способи їх застосування. Зазначається, що інформаційні технології стали невід'ємним компонентом змісту навчання, які сприяють реалізації принципів розвиваючого навчання до дозволяють сформувати сучасну молодь, обізнану у інформаційно-комунікаційних технологіях.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, навчальний процес, вища школа

За останні десятиліття інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) отримали глобальне поширення, і без них не можна уявити життєдіяльність сучасної людини. Водночас, більш успішним буде та людина, яка володіє оперативною інформацією та використовує сучасні комп'ютерні технології для її своєчасного отримання, швидкого оцінювання, аналізу та прогнозування. Як наслідок, сьогодні велика увага приділяється глибинним процесам інформатизації сучасного суспільства. В свою чергу, загальна інформатизація істотно вплинула на навчальний процес у вищій та середній школі, який завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) піднявся на якісно новий рівень.

Психолого-педагогічні аспекти використання інформаційних технологій в навчальному процесі розглядаються в роботах М.І. Жалдака, Н.В. Морзе, В.Ю. Бикова, О.М. Спіріна, В.П. Зінченко та ін. Дослідники розглядали можливості застосування інформаційно-

комунікаційних технологій у початковій, вищій, середній школі, інклюзивній та професійній освіті тощо.

Метою статті є висвітлення основних переваг використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі вищої школи.

Головною відмінною рисою навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій є безпосереднє застосування комп'ютера як засобу навчання, використання якого кардинально змінює систему форм і методів викладання навчальних дисциплін. При цьому використання ІКТ в навчальному процесі виступає не самоціллю, а педагогічно виправданим підходом, який дозволить отримати суттєві переваги у порівнянні з традиційними технологіями організації навчального процесу.

На думку багатьох вчених, впровадження комп'ютерних засобів в навчальний процес розширило теорію і методику освіти шляхом застосування нових дидактичних засобів. Основними напрямками застосування ІКТ в навчальному процесі є:

- розробка методичних і дидактичних матеріалів (презентації, зображення, анімація тощо);
- управління навчальним процесом вищої і середньої школи;
- цілеспрямований пошук навчальної інформації у мережі Інтернет;
- проведення експерименту за допомогою комп'ютерних моделей, математична обробка результатів експерименту;
- організація інтелектуального дозвілля студентів [2, с. 121];
- розробка web-ресурсів навчального призначення (дистанційне навчання, масові онлайн курси);
- розробка та впровадження педагогічних програмних засобів.

Власний досвід і педагогічна практика показали, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє значно підвищити ефективність навчального процесу під час самостійної роботи студентів, на лекціях, лабораторних, практичних і семінарських заняттях.

Так, проблемам використання ІКТ з метою підвищення ефективності самостійної роботи в навчальному процесі присвячені дослідження С. Шарова, який зазначає, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчальний процес сприяє

більш повному оволодінню системою знань і умінь, розвиває творчу спрямованість пізнавальної діяльності студентів, забезпечує об'єктивний самоконтроль та самоперевірку отриманих знань, допомагає формуванню відповідних професійних компетентностей та особистісних якостей, дозволяє забезпечити диференційований підхід тощо [6, с. 60].

Сьогодні доволі розповсюдженими є інтегровані заняття із застосуванням мультимедійних засобів, а навчальні презентації часто стають невід'ємною частиною викладу нового матеріалу. Використання відеосюжетів і анімаційних ефектів дозволяє перейти від традиційної технології подання матеріалу з використанням дошки та крейди до використання нового освітнього середовища, що містить всі можливості подання навчальної інформації в електронному вигляді. За рахунок цього мультимедіа-лекції можна використовувати для викладання практично всіх курсів.

Викладач за допомогою мультимедіа в аудиторії отримує потужний інструментарій для представлення навчальної інформації в різній формі (текст, графіка, анімація, звук, відео), самостійно визначає послідовність та форми викладу матеріалу. У разі потреби можна створити слайди, які містять розгорнуті малюнки, схеми, діаграми, інші матеріали з метою уточнення найбільш важких питань лекції або для представлення додаткових пояснень, якщо це необхідно для конкретної аудиторії [1, с. 75].

Для проведення семінарських і практичних занять інформаційно-комунікаційні технології теж мають величезні потенційні можливості для підвищення ефективності навчання за рахунок індивідуальної роботи студентів з електронної навчальної інформацією. У цьому сенсі ефективними є Internet-методи, які дозволяють отримати значні переваги під час організації навчальної діяльності студентів, а саме:

- забезпечення можливості самостійного пошуку потрібної інформації серед величезної кількості електронних джерел;
- використання хмарних технологій для збереження навчальної інформації;
- забезпечення комунікації між студентами та викладачем;
- використання різних форм контролю навчальних досягнень студентів;

– проведення олімпіад, вібінарів та інших форм навчальної та наукової діяльності [8, с. 7].

Слід зазначити, що інформаційно-комунікаційні технології доречно використовувати у поєднанні різних форм навчання задля отримання максимального навчального ефекту. Так, презентації, пошук інформації в Інтернет, текстовий процесор часто використовуються у проектній діяльності, під час якої студенти (учні) разом виконують навчальний проект у вигляді певного практичного завдання [3, с. 94].

Застосування інформаційних технологій у вищій школі певним чином залежить від якісного програмного забезпечення навчального призначення та його методично спланованого використання. Тому, не менш важливою складовою навчального середовища є електронні засоби навчального призначення, які дозволяють удосконалити навчальний процес [3, с. 489]. Вони почали своє розповсюдження як локальні програмно-педагогічні засоби, потім втілилися у електронні підручники, які будуть інтегруватися із державною е-платформою [5].

Слід зауважити, що створення засобів навчального призначення є досить трудомістким процесом, який передбачає спільну діяльність програміста, викладача-предметника і дизайнера [7, с. 239]. Електронний підручник повинен бути не тільки комп'ютерною програмою або освітнім ресурсом, він повинен акумулювати в собі дидактичний досвід викладача, актуальне та наукове інформаційне наповнення з певної навчальної дисципліни. Крім того, сам процес впровадження програмного продукту у навчальний процес породжує певні проблеми, пов'язані з наявністю апаратного забезпечення, методичних рекомендацій до використання, ліцензії тощо.

Слід зазначити, що викладання дисципліни з використанням інформаційно-комунікаційних технологій передбачає готовність викладача до такої форми навчального процесу, наявність у нього достатньої інформаційної культури. Він повинен володіти не тільки предметною областю, а й бути обізнаним у існуючих технологіях навчання з використанням ІКТ, способах досягнення певної дидактичної мети за допомогою інформаційних технологій. Крім цього, викладач повинен мати хоча б поверхневе уявлення про наявне апаратне і програмне забезпечення, яке може бути використане для вивчення відповідної дисципліни.

Отже, інформаційно-комунікаційні технології активно впроваджуються у навчальний процес вищої школи за рахунок своїх потужних можливостей, які стосуються представлення інформації та забезпечення взаємодії учасників навчально-виховного процесу.

Література

1. Винославська О.В. Нові інформаційні технології в структурі діяльності викладача технічного університету // Теоретичні і прикладні проблеми психології та педагогіки: зб. наук. пр. 2002. №3(3). С. 74-76.

2. Ісак О. Застосування нових інформаційних технологій в системі вищої освіти: переваги та недоліки // Технологічна освіта: досвід, перспективи, проблеми. 2010. №6. С. 118-130.

3. Ізбаш С.С. Реалізація творчих проектів у навчальному процесі сучасної школи / С.С. Ізбаш // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2010. №5. С. 92-97.

4. Лапінський В. Електронні засоби навчального призначення – світовий досвід й українська освіта // Вища освіта України. 2011. №3. С. 487-495.

5. Стартує розробка електронних підручників: Сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/startuye-rozrobka-elektronnih-pidruchnikiv>.

6. Шаров С.В. Дидактичні умови організації диференційованої самостійної навчальної діяльності студентів педагогічного університету. Монографія. Мелітополь: Люкс, 2011. 162 с.

7. Шаров С.В., Мартинюк Т.І. Електронні засоби навчального призначення: характеристика та вимоги // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць. 2012. №32-33. С. 236-241.

8. Чернуха Н.М., Івашко Л.М., Пантюхін В.О. Дистанційне навчання як нова інформаційна технологія в освіті // Освіта Донбасу. 2009. №5. С. 5-9.